

Nimistö Tapiolan kaupunkikuvassa osallistuu Espoon kaupungin 20-vuotisjuhlavuonna sen tunnetun kaupunginosan Tapiolan 40-vuotisjuhlavuoden antiin. Nimistönsuunnittelu on osa kaupunkisuunnittelua ja nimet osa kaupunkikuvaa. Kirjanen kertoo Tapiolan nimen ja sen alueiden, teiden, torien, puistojen ja rakennusten nimien synnystä, sisällöistä ja puutarhakaupungin suunnittelun henkeä ilmentävistä taustoista. Julkaisu sisältää Tapiolan aluetta kuvaavia erikäisiä karttoja, runsaasti muuta kuvitusta sekä Tapiolan osa-alueiden ja teiden nimihakemistot.

NIMISTÖ TAPIOLAN KAUPUNKIKUVASSA

Marja Viljamaa-Laakso

Nimistö Tapiolan kaupunkikuvassa

**Espoon kaupunkisuunnitteluvirasto
Nimistöyksikkö**

Kansi: Espoon viestintäyksikkö
Takakansi: Espoon alueprojektit

Painoseppä Oy 1992
ISBN-951-857-208-9

Nimistö Tapiolan kaupunkikuvassa

LUKIJALLE

YHDYSKUNTASUUNNITTELUA NIMIEN AVULLA	5
<i>Tapiolan nimi oli kilpailun tulos</i>	5
<i>Nimeämisperiaatteiden luomista</i>	8
ASUNTOSÄÄTIÖN AIKA	9
<i>Uusia nimikilpailuja</i>	9
<i>Ensimmäisiä alueiden, puistojen ja torien nimiä</i>	11
ESPOO NIMIEN ANTAJAKSI	14
<i>Koko Espoon näkökulma</i>	14
<i>Myöhempää nimistön jäsentämistä</i>	16
KADUNNIMIEN KERTOMAA	18
<i>Kalevala-romantiikkaa</i>	18
<i>Kohteita kuvaavia nimiä ja lisänimiä</i>	23
<i>Vanhoiden paikannimien jälkiä</i>	26
<i>Nykypäivän nimikkoja</i>	28
<i>Muutettuja nimiä</i>	32
TAPIOLAN NIMET ELÄVÄT JA KEHITTYVÄT	35
<i>Uutta nimeämistekniikkaa</i>	35
<i>Yritykset ja yhdistykset nimistökuvan luojina</i>	40
Luettelot Tapiolan osa-alueiden ja katujen nimistä	42
TAPIOLAN JENKKA	44

Nimistään alue tunnetaan. Tapiolan nimet ovat elävä, toimiva osa monipuolista, monella tavalla edelläkävijänä olevaa aluetta ja sen vaihteita.

Peruskartta Hagalundin alueesta v:ltä 1931, jolloin mm. Jorvaksentietä ei vielä ollut. Maanmittaushallitus.

LUKIJALLE

Tämä kirjanen on laadittu Espoon 20-vuotisjuhlavuonna osallistumaan sen tunnetun kaupunginosan Tapiolan 40-vuotisjuhlavuoden antiin. Nimistönsuunnittelu on osa kaupunkisuunnittelua ja nimet osa kaupunkikuvaa. Nimistä kaupunkiympäristön rakentajana kertoo juhlavuonna myös kaupunkisuunnitteluviraston nimistöyksikön osuus Public Design -tapahtumiin liittyvässä Kaupunkiympäristönäyttelyssä 31.7.–16.8.1992.

Nimistöyksikkö suunnittelee ja ylläpitää Espoon virallisen nimistön kokonaisuusjärjestelmää aluejaotuksiin, kaavoihin, julkisiin kohteisiin, haja-asutusalueille jne. Vastatakseen yleisön nimiä koskeviin kyselyihin ja mielenkiintoon on yksikkö myös ryhtynyt laatimaan nimiä koskevia julkaisuja. Julkaisut kertovat ensin Espoon vanhoista paikannimistä ja myöhemmin virallisista kaupunginosien, katujen ym. nimistä. Julkaisuista ovat ilmestyneet "Espoon vanhimmasta kadunnimestä" kertova *Kuninkaantie* ja Espoon juhlavuonna -92 niinikään julkaistava *Järvi-Espoo*, Espoon järvien nimistä kertova kirja. *Nimistö Tapiolan kaupunkikuvassa* on myöhempien kaupunginosajulkaisujen erillisiä, paikallisia tarkoituksia varten laadittuja esiartikkeleita.

Tekstiin on arvokkaita tietoja ja asiantuntavaa apua antanut Asunto-säätiön ajan nimien antaja ja Espoon entisten nimitoimikuntien viimeisen puheenjohtaja, valt.maist., päätoimittaja **Uolevi Itkonen**. Lisäksi on tukeuduttu entisen varapuheenjohtajan ja paikallistuntijan, rakennusmestari **Per-Olof Moreliuksen** verrattomiin taustatietoihin. Yleisenä taustamateriaalina ovat olleet Espoon kaupunkisuunnitteluviraston nimistöyksikön — fil.maist., nimistönsuunnittelija **Marja Viljamaa-Laakso** ja fil.maist., tutkija **Sirkka Paikkala** — laatimat Tapiolan kaavojen nimistöperustelut, niitä varten hankitut tiedot ja nimistöyksikön kokoelmat. Julkaisu ilmestyy myös ruotsiksi, ja englanniksi siitä on laadittu lyhennelmä. Ruotsin kielelle tekstin on kääntänyt vivahteikkaasti Espoon entinen ylikielenkääntäjä ja nimitoimikuntien ruotsin kielen asiantuntijajäsen fil.lis. **Erik Stenmark**. Kirjasen ulkoasun ja kuvituksen ovat suunnitelleet atk-pohjaisia julkaisuohjelmia käyttäen kaupunkisuunnitteluviraston tekstinkäsittelijä **Arja Hautakangas** ja keskusviraston viestintäyksiköstä mainostoimittaja **Mauno Laitinen**. Kaikille julkaisun aikaansaamiseen osallistuneille lämmin kiitos.

Espoossa 10.4.1992

Marja Viljamaa-Laakso
nimistönsuunnittelija
(ja Tapiolan kasvatti)

Hagalundin ensimmäinen, Otto-Iivari Meurmanin laatima, v. 1947 vahvistettu rakennussuunnitelma. Ehdotetut teiden nimet liittyivät alueen vanhoihin nimiin ja historiaan. Aluetta halkoivat Otnäsin ja Björnvikin vanhojen omistajien mukaiset Hyttenärintie (1600-l.) ja v. Nummersintie (1700-l.). Arne Grahnin tie kertoi Hagalundin silloisesta omistajasta, jonka maille Tapiola nousi. Espoon kaupunkisuunnitteluvirasto.

Nimistö Tapiolan kaupunkikuvassa

Tapiola, Otanemi ja Westend ovat ikivanhojen ruotsinkielisten Björnvikin (1491–) ja Otnäsin (1527–) kylien alueita, v:n 1922 yhdistämisen jälkeen Hagalundin (v:sta 1965 suomeksi Hakalehdon) maarekisterikylää.

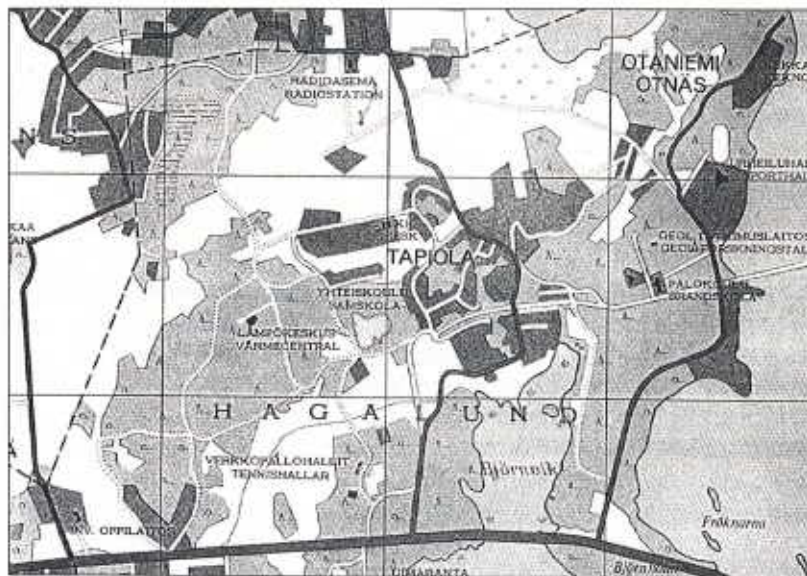
YHDYSKUNTASUUNNITTELUA NIMIEN AVULLA

Tapiolan nimi oli kilpailun tulos

Tapiolan nimi on lähes Tapiolan ikäinen. Tapiolan suunnittelu oli kokonaisvaltaista, ja sen "tulisielut" Asuntosäätiön toimitusjohtaja Heikki von Hertzen ja sittemmin mukaan tullut tiedotuspäällikkö Uolevi Itkonen ymmärsivät — ensimmäisten joukossa tuon ajan Suomessa — myös nimien merkityksen kaupunkikuvan rakentamisessa. Nimistönsuunnittelu osattiin nähdä elimellisenä osana yhdyskuntasuunnittelua, niinkuin se nykyäänkin pitäisi selkeämmin oivaltaa. Alueille tulee luoda paitsi fyysiset, toimivat puitteet myös mm. nimien avulla paikan henki, "genius loci". Asuntosäätiö halusi Hagalundin niityille ja metsiin tulevan ensimmäisen suomalaisen puutarhakaupungin ilmentävän myös nimellään sen henkeä, alueen ja ajan uutta kansainvälistä suunnitteluideaa, rakentamisen ja luonnon vuorovaikutusta. Sopivan nimen löytämiseksi järjestettiin yleisökilpailu syksyllä 1953.

Kilpailulla oli ennennäkemätön suosio, ehdotuksia tuli yli 4 000, joista 978 erilaista. Ehdotuksia olivat mm. *Aurinkola*, *Haanlehto*, *Haltiala*, *Hopea*, *Suvela* ja *Vierlehto*. Voiton vei alueen kokonaisajatus tukeva nimi *Tapiola*, kansanperinteen “metsän kuninkaan Tapion valtakunnan” uusi tuleminen. Nimessä nähtiin myös kiinnekohta alueen vanhaan paikannimistöön, vanhaan kylännimeen *Björnvik* ja ehkä vielä vanhempaan paikannimeen *Björnviken* (nyk. suom. *Otsolahti*). Tapiolaa oli ehdottanut 11 osallistujaa. Toiseksi tuli ehdotus *Kotilaakso*.

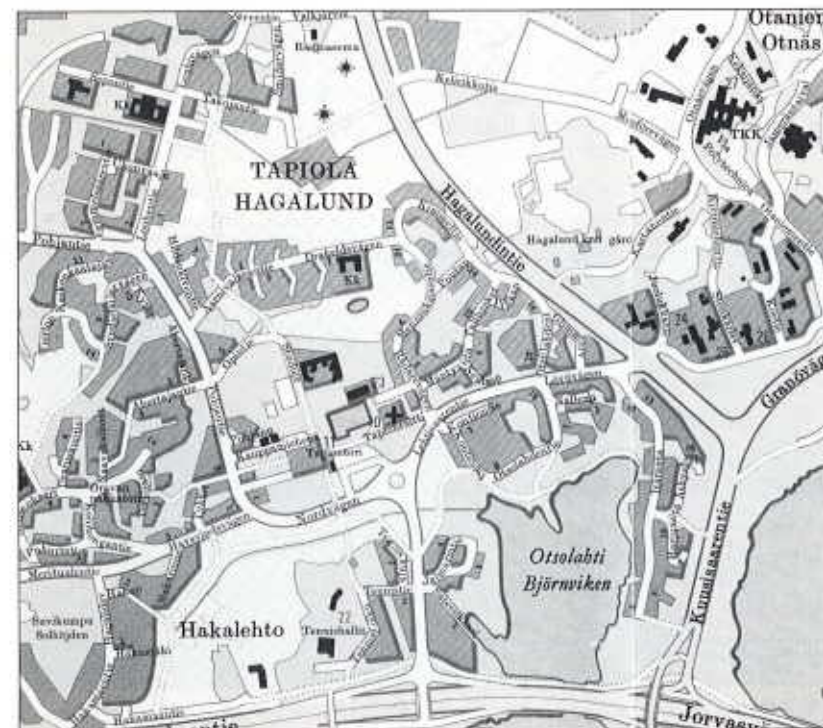
Uuden, erilaisen, monien tulevien valtiovierailujen “Tapiola Garden Cityn” ja sen “town centerin” suunnittelijat luottivat kansainvälisyydessäänkin suomalaisen nimen voimaan. Uskon vahvistajana oli varmasti myös Sibeliuksen sinfoninen runoelma “Tapiola”, joka oli saavuttanut maailmanmainetta – ja sai nimenvälitsijöiden joukossa olleen Asuntosäätiön hallituksen jäsenen *Arvo Ylpön* lohkaisemaan tapaan, että “Tapiola on hyvä nimi, sille on olemassa jo valmis alkusoittokin kaikkiin juhlatilaisuuksiin”.¹ Päinvastaisiakin nimeämismalleja tuolloin oli, mm. 1930-luvulta naapurissa, jossa ulkomaisten esimerkkien mukaan suunniteltava edustava esikaupunki nimettiin Westendiksi.

Espoon kotiseutukartta v:lta 1956 ja ensimmäinen opaskartta v:lta 1966 kuvaavat Tapiolan alkuaikojä. Espoon mittausosasto.

Westendin nimi toimi yhdellä kielellä, ja niin ajateltiin supisuomalaisen Tapiolankin tekevän. Suomen ruotsinkielisten käytössä Tapiolan nimelle jäi kuitenkin vastineeksi *Hagalund* – vaikka nimi tarkoitti samalla myös Hagalundin kartanolle jäänyttä aluetta – kansainvälisesti tunnetaan vain *Tapiola*. Suomenkielisen *Hakalehto*-kylännimen säilytti mielellään käytössä *Haka*-nimiä harrastanut rakennusyhtiö Haka rakennuttamansa *Hakalehdon* alueella, tosin Hakalehdon ruotsinkielinen nimi on nyt *Hagalid* – sekaannusten välttämiseksi Tapiola-Hagalundin kanssa. *Hagalundintie* on taas nimenä sille Kehä I:n osalle, joka rajaa Tapiolaa ja kulkee nykyisen Otaniemen puolella sijainneen Hagalundin kartanon vieritse – nimi on kartanon mukaan syntynyt.

Suuri yleisö omaksui Tapiolan nimen välittömästi. Nimikilpailun ratkettua kirjoitettiin mm.: “Kuten sananparsi sanoo, rakkaalla lapsella on paljon nimiä. Olkoon tämäkin seikka onnellisena enteenä rakentuvalle puutarhakaupungille, ts. muodostukoon siitä asukkailleen hyvän onnen paikka”.² Uutta Tapiolan nimeä käytettiin virallisesti ensimmäisen kerran Asuntosäätiön julistaessa keskustan suunnittelukilpailun 21.11.1953.

Nimeämisperiaatteiden luomista

Tapiolan teiden ja mm. taloyhtiöiden nimiaiheiksi valittiin tämän jälkeen kalevalainen mytologia, Kalevala-romantiikka ja luonnonilmiöt. Myös tuonaikainen *Otsolahti*-suomennos (ei esim. Karhulahti) liittyy romantiikan hakuun. Samaa linjaa jatkoivat mm. "metsän kuninkaan" lepyttelynimiin *Kontiontie* ja *Nallenpolku*. Kalevala-aihe on luonnollisesti yleinen koko Suomessa, mutta Tapiolassa alueen rakentamisajatuk- sen ja nimen taustaa vasten nähtynä se puolustaa paikkaansa hyvin.

Suunnitteluun syventymistä osoitti, että nimen ja paikan syy-yhteyteen kiinnitettiin huomiota. Nimet kuvaavat alueita: keskustaan annettiin ko- koavia, keskustamaisia nimiä, pihateille kodikkaita, niille sopivia nimiä. Nimien haluttiin myös istuvan maisemaan: mutkittelevalle tielle sopi *Menninkäisentie*, suoralle *Merituulentie*, viertävälle *Viertopolku*.

Nimen valintaan kohteen mukaan, luontoaiheeseen ja alueen luonnon- läheiseen rakentamistapaan perustuvat myös Tapiolan asutokatu- jen useat *-polku*-nimet (*Neulaspolku*, *Piilopolku* jne.). Ne poikkeavat Es- poon ja Suomenkin nimistöstä, yleensä *-polut* ovat jalankulkuteitä. *Ta- pionraitti* taas oli kylänraiteista muistuttavien uusien *raitti*-nimien edel- läkävijöitä samoin kuin *-rannat*, *-viidat* ym. olivat teiden nimissä miljöö- tä kuvaavien jälkiosien varhaisia edustajia. Eikä Tapiolassa ole *-katuja*!

Koska Tapiolan nimien kalevalainen perusviritys liittyy nimenomaan suomenkieliseen kansankulttuuriin, annettiin nimiä aluksi vain suomen- kielisinä. Ajan henkikin oli "suomalainen" — mm. koska maaltamuutto toi myös vanhoihin ruotsinkielisiin pitäjiin kerralla runsaasti suomen- kielistä asutusta, joka katsoi itsestään selväksi vaatia myös vanhojen ruotsinkielisten nimien suomalaistamista. Mm. Espoon kylännimet suo- mennettiin näihin aikoihin v. 1965 vaihtelevin tuloksin.

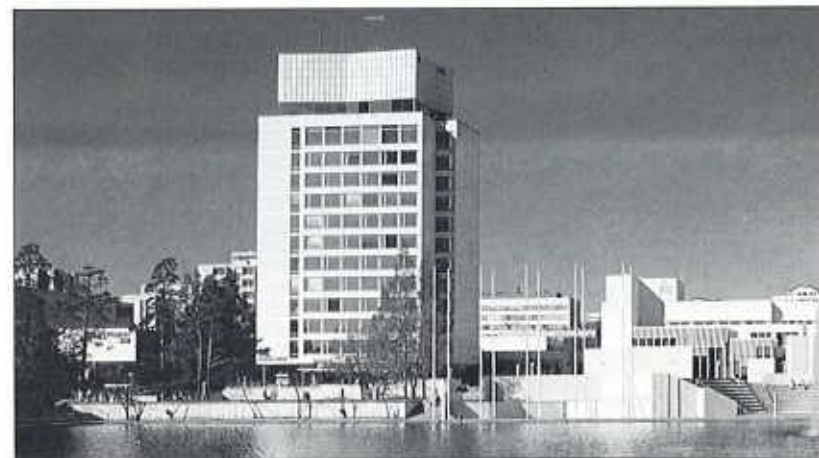
Kontionkuja ja Kaija ja Heikki Sirenin rivitalot. Kuva: Marja Viljamaa-Laakso.

ASUNTOSÄÄTIÖN AIKA

Uusia nimikilpailuja

Tapiolan vanhemmat kadunnimet on siis antanut Asuntosäätiö raken- nussuunnitelmiin pääasiassa 1950-luvulla. Säätiö jatkoi nimeämisessään "nimidemokratiaa" järjestämällä edelleen nimikilpailuja Tapiolan eri- laisten kohteiden nimistä.

Mm. v. 1961 käytiin kilpailu *Keskustornin* nimestä. Ehdotuksia saapui 430 — kalevalaisia ja vähemmän kalevalaisia — joista tornin asemaa kaupunkirakenteessa korostava uusasiallinen nykynimi peri voiton. Toi- seksi tuli ehdotus *Raitinlukko*, joka perustui tornin sijaintiin Tapionraitin keskellä. Hyvä nimi hyödynnettiin myöhemmin toisessa raitin varren toimistorakennuksessa. Kilpailun tuloksesta huolimatta nimeksi valittiin kuitenkin tornin toimintoja kuvaava *Konttoritorni*, kunnes alkuvuodesta

Aarne Ervin Keskustorni. Asuntosäätiön arkisto.

1983 nimi muutettiin virallisesta nimestä huolimatta käyttöön vakiintuneeksi, voittaneeksi Keskustorniksi. Nimen osuvuudesta todistaa, että Keskustornin viereistä allasta oli pian kilpailun jälkeen alettu kutsua luontevasti *Keskusaltaaksi*.

Muistissa on myös Suomen ensimmäisen kauppiastavaratalon *Heikintorin* nimikilpailu v. 1967. Hankkeen työ- ja markkinointinimenä oli *Pikku jättiläinen*, mutta "oikeaa nimeä" haettiin. Kilpailuvastauksissa oli kaikkiaan 463 erilaista nimiehdotusta, useimmat sisälsivät *kauppa*-, *liike*-, *raitti*- ja *Tapio*-elementtejä. Voittanutta Heikintoria pidettiin iskevänä, se nähtiin suomalaiseksi, Tapiolan kalevalaiseen nimistöön sopivaksi ja perinteikkääksi – onhan kauppiaiden suojelija Pyhä Henrik.³ Myöhemmin on kuitenkin arveltu itse Heikki von Hertzenin voimahahmon väikkyneen myös nimenvälisijoiden mielissä. Nimi on enne – mainittakoon tässä yhteydessä, että Heikkien henki on peritapiolalainen: Tapiolan nimen alkulähteen Björnvikenin (Otsolahden) vanha, asiakirjoista v. 1692 löytynyt nimi *Heick wijken* viittaa jo aiemmin alueella vaikuttaneisiin Heikkeihin!

Ensimmäisiä alueiden, puistojen ja torien nimiä

Huomattava Asuntosäätiön järjestämä nimikilpailu käytiin v. 1966 Tapiolan osa-alueiden, torien ja puistojen nimistä. Käytännössä oli siis havaittu, edelläkävijöiden joukossa tässäkin, että laajan alueen osa-alueet kaipaavat orientoivia nimiä. Nykyään pyritään tutkimaan alueiden nimitarpeet etukäteen, ja osa-alueiden, puistojen ym. nimet määritellään jo alueiden kaavasuunnitteluvaiheessa.

Ehdotuksia tuli taas runsaasti, lähes 3 000. Tässäkin kilpailussa oli mukana Tapiolan silloisten nimien ja aiempien kilpailujen tapaan vain suomenkielisiä nimiä.

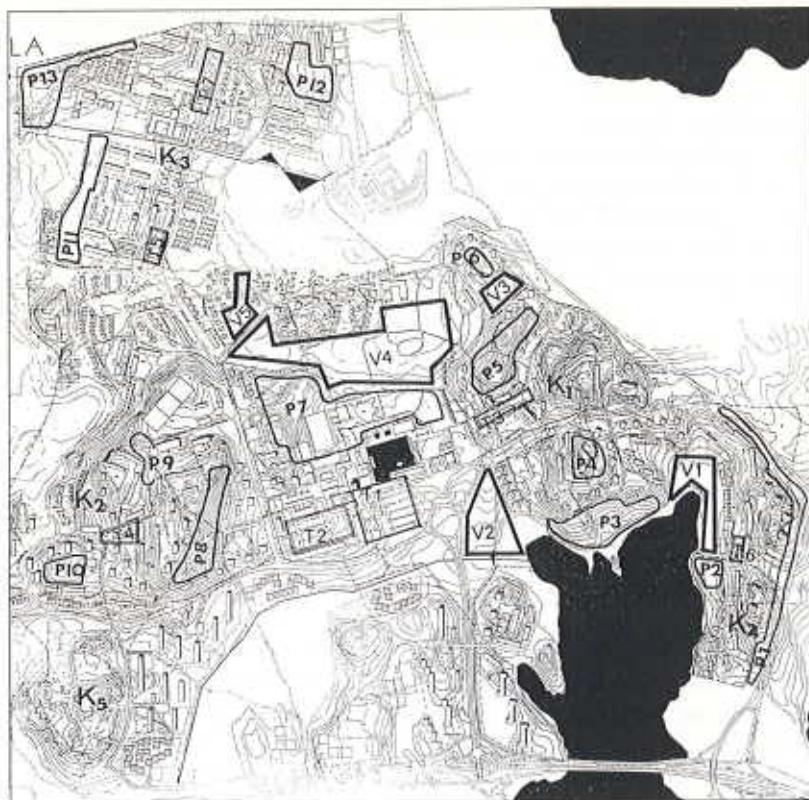
Osa-alueiden nimien valintakriteereinä olivat alueen ilmansuunta keskustasta katsoen ja jokin alueen tunnusomainen piirre. Näin saivat nimen mm. *Itäkartano* (Hagalundin kartanon läheisyys), *Länsikorkee* (korkea kallio – murteellisen nimiasun sopivuudesta taitettiin aikoinaan peistä) ja *Pohjankulma*.

Toreista nimettiin *Kaupintori* (Kauppamiehentien päässä), *Mäntytori* (Mäntyviidan varrella) ja *Louhentori* (Louhentien varrella). Puistojen nimiksi tulivat mm. *Aurinkoranta*, *Utuniemi* ("nenässä utuisen niemen, päässä saaren terhenisen"), *Kruunumetsä* (vanha nimi Kronohagen, vieressä Kruunumetsäntie), *Tykkimäki* ja *Nallikallio* (I maailmansodan alla alettiin Helsingin puolustukseksi rakentaa v. 1914 maalinnoitusvyöhykettä, joka ulottuu Espoossa Westendistä Leppävaaraan – Tapiolan tiestö perustuu osin vanhoihin tykkiteihin). Niityistä nimettiin *Hiidenheinä* (Hiidenkiventien vieressä), *Leimuniitty* (leimukukkaistutusten leimaama Tapiolan pääristeystä rajaava aukio) ja tunnettu *Silkkiniitty*.⁴

Tapiolassa ovat nimikilpailut toimineet hyvin, ja ne ovat samalla aktivoineet asukkaita ja kotipaikkatunnetta. Muualla Espoossa ei nimikilpailuja mainittavammin ole ollut. Kilpailuperinnettä jatkaa Tapiolan ja Espoon juhluvuonna 1992 kotiseutuyhdistys Tapiolan Kilta mm. Tapiolan altain nimistä – löytyneekö totutulle Keskusaltaalle nyt voittajaa?

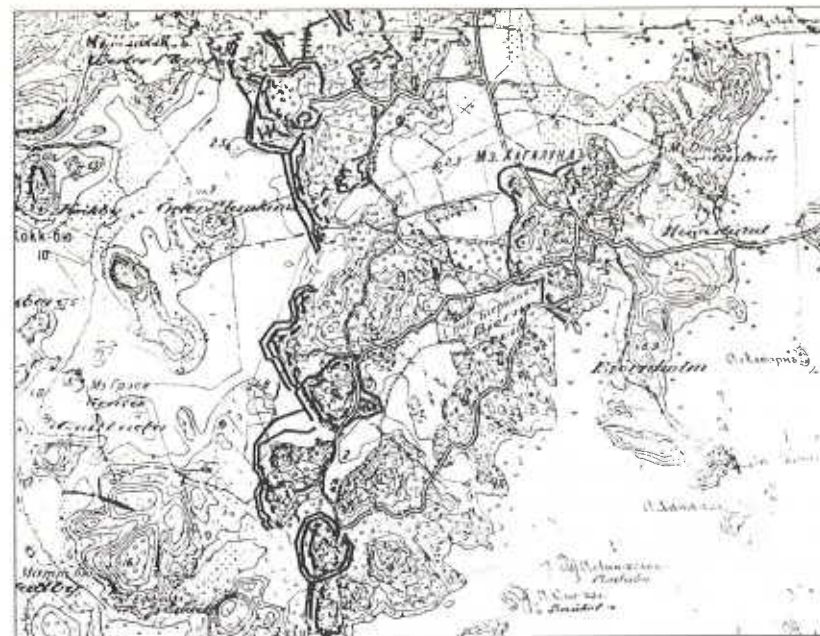
Heikintori on tapiolalaisten kohtauspaikka. Kuva: Seppo Karusuo.

K 1	ITÄKARTANO	P 4	NALLIKALLIO	V 3	POUTANIITTY
K 2	LÄNSIKORKEE	P 6	KIMMELMETSÄ	V 4	SILKKINIITTY
K 3	POHJANKULMA	P 7	KESKUSPUISTO	V 5	HIIDENHEINÄ
T 2	MERITUULENTORI	P 8	TYKKIMÄKI		
T 3	MÄNTYTORI	P 10	KÄPYMETSÄ	Ylimääräiset:	
T 6	HARJUNTASKU	P 11	KRUUNUMETSÄ	T 8	KAUPINTORI
T 7	LOUHENTORI	P 12	HARAKKA-AHO	P 5	KÄPÄLÄMÄKI
P 1	HARJUNSIVU	P 13	KONTINPOHJA		(Nuorisopuisto)
P 2	UTUNIEMI	V 1	RANTALUHTA	V 4b	TELMIKENTTÄ
P 3	AURINKORANTA	V 2	LEIMUNIITTY	P 3b	OTSONKYNSI

Tapiolan v:n 1966 nimikilpailun tulokset Tapiola Tänään -lehestä n:o 6, 10.2.1966.

Vuosisadan alun venäläiseen sotilaskarttaan merkitty alueen linnoitus-suunnitelma tykkiteineen. Espoon kaupunginmuseo: Westend, s. 71. 1990.

Tapiolan linnoitushistoriaa, jota on muistettu mm. joidenkin puistojen nimissä. Eeva Eskola: Vanha Hagalund, s. 67. 1972.

ESPOO NIMIEN ANTAJAKSI

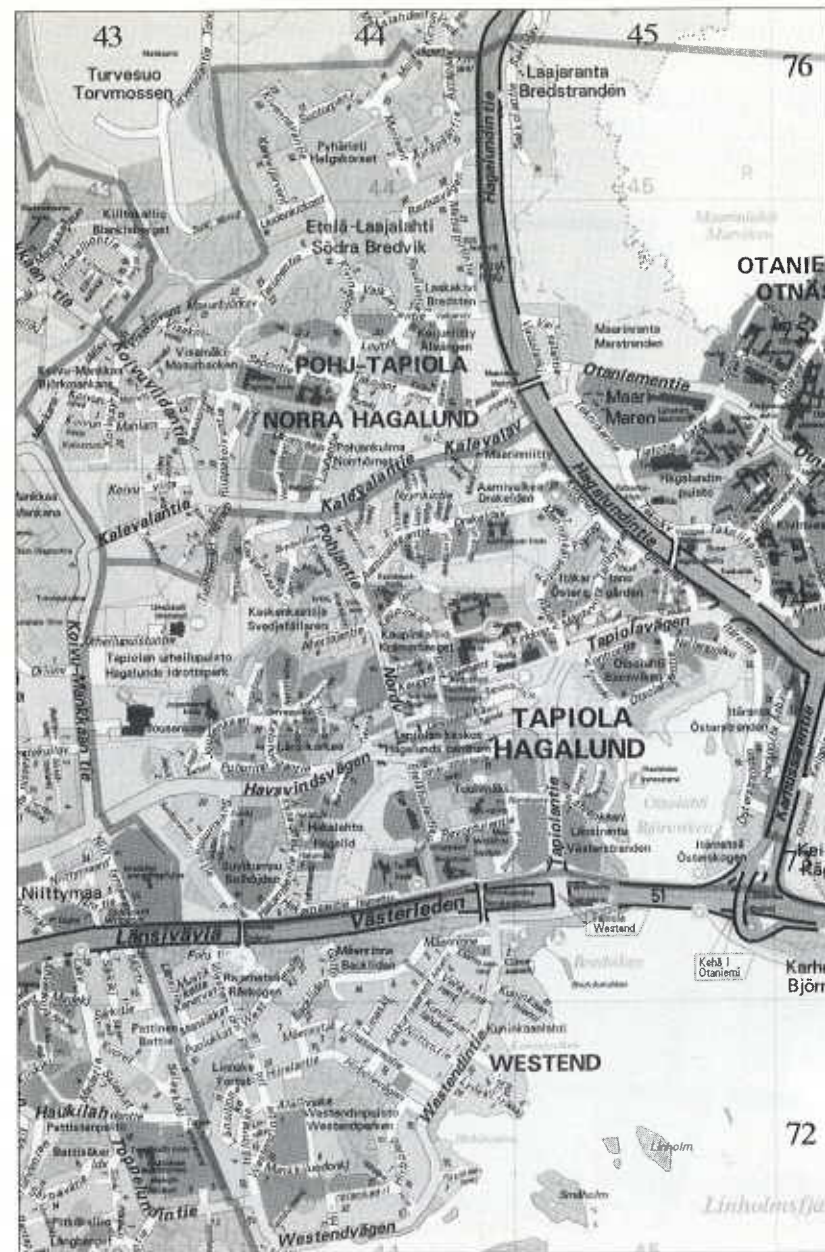
Koko Espoon näkökulma

Uudemmat nimet on antanut Tapiolan asemakaavoituksen myötä 1970-luvun taitteesta lähtien Espoon kaupunki (ensin nimitoimikunnat, joiden pitkäaikainen jäsen ja loppuvuosien puheenjohtaja oli **Uolevi Itkonen**, ja v:sta 1976 kaupunkisuunnitteluviraston nimistöyksikkö).

Espoon aluekeskusten nimistöt on haluttu kiteyttämään kaupungin keskeisiä piirteitä, ympäristöä ja historiaa. Tapiolan alkuperäinen luonnonläheinen, kalevalainen nimiaihepiiri on siis sopinut hyvin koko Espoonkin perspektiivistä myöhemmissä kaavoissa jatkettavaksi. Osaa vanhemmista nimistä on kuitenkin kaavoituksen myötä jouduttu tämentämään tai muuttamaan – täällä kuten kaikkialla muuallakin. Nimiä on myös ruotsinnettu: nimien suomalaistamisen vastapainoksi herättiin kaksikielisessä kaupungissa vastaavasti vaatimaan suomeksi annetut osoitenimet molemmilla kielillä.

Nimeämisen ala on myös laajentunut. Asemakaavoihin on nimetty katujen, puistojen ym. lisäksi myös esim. liikenteen eritasoja – siltoja ja portteja. Nimiä ovat keskitetysti saaneet myös muut julkiset kohteet kuten koulut, päiväkodit, kentät ja pysäkit. Näiden nimet liittyvät paikantamisen helpottamiseksi ympäristön nimiin – yleensä osa-alueen tai kadun nimeen – ja ovat siten myös hyvin tapiolalaisia.

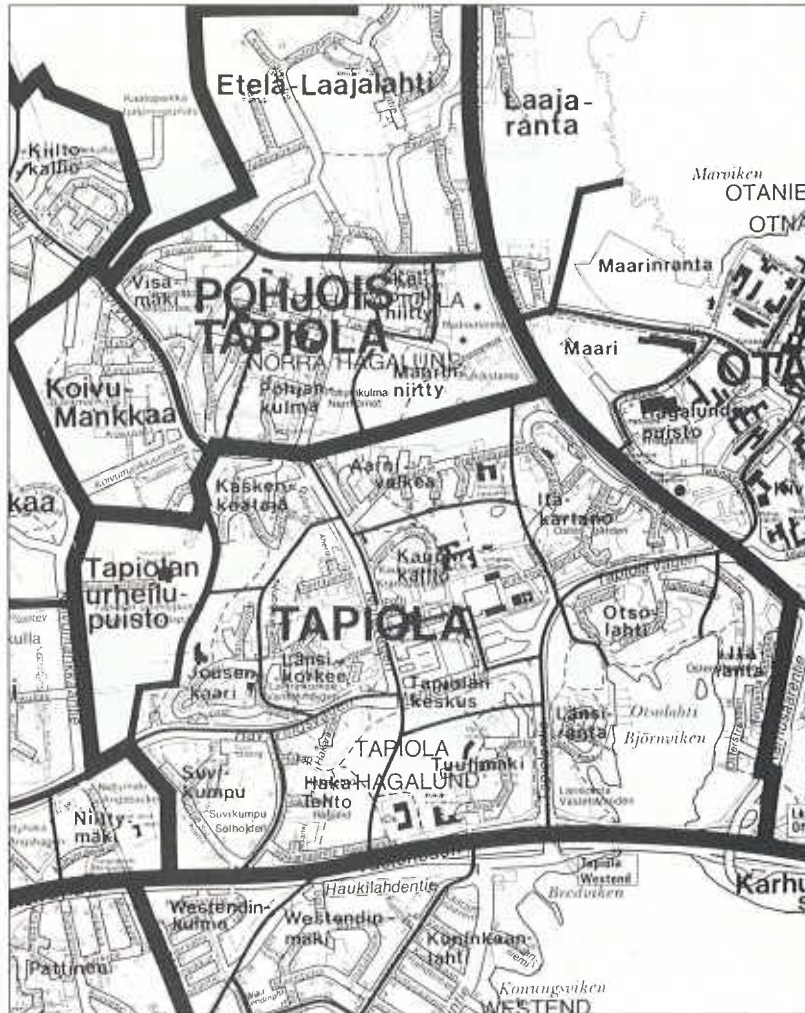
Ja Espoonkin ajalta löytyy Tapiolasta ainakin yksi nimikilpailu. Kulttuuritoimisto järjesti v. 1986 kyselyn, jolla nimettiin näyttelytila *Otso*. Nimi herätti pientä kritiikkiäkin, Otso ei nimittäin sijaitse odotusten mukaisesti Otsolahdessa vaan lähes päinvastaisella suunnalla Ahertajankujan varrella. Paikkansa nimi on Tapiolassa kuitenkin hyvin lunastanut.

Nyky-Tapiolaa. Espoon opaskartan ote v:lta 1990. Espoon mittausosasto.

Myöhempää nimityksen jäsentämistä

Kun Etelä-Espooseen vahvistettiin kaupunginosajako v. 1976, tuli Tapiolan alueesta virallisesti kaksi kaupunginosaa, joille annettiin nimet *Tapiola* ja *Pohjois-Tapiola*.

Tapiolan kaupunginosat ja osa-alueet. (Hopealehdon, Laakakiven, Otsonkallion ja Tuuliniityn alueita ei ole merkitty karttaan.) Nimistöyksikkö.

Tapiolan kaupunginosan osa-alueiden nimiksi on sittemmin kaavoituksen myötä luotu ja vakiinnutettu osin uusiakin nimiä. Alueennimet perustuvat tavallisimmin keskeisten katujensa nimiin tai johonkin muuhun leimalliseen piirteeseen. Ne ovat *Aarnivalkea*, *Hakalehto*, *Hopealehto* (sisältyi jo v:n 1953 Tapiolan nimen kilpailuehdotuksiin, sijainti alueella kasvavien hopeapajujen mukaan), *Itäkartano*, *Itämetsä*, *Itäranta* (Otsolahden itäranta), *Kaskenkaataja*, *Kaupinkallio* (kaupankäyntiaihe), *Länsikorkee*, *Länsiranta* (Otsolahden länsiranta), *Maarinniitty* (jo v. 1694 merkitystä paikannimestä Marängen, *maren* = 'vesijättö'), *Otsokallio*, *Otsolahti* (lahden pohjukka), *Suvikumpu* (romanttisen linjan mukainen suomennos 1930-luvun asutusnimestä Solhöjden), *Tapiolan keskus*, *Tapiolan urheilupuisto*, *Tuulimäki* ja *Tuuliniitty*.

Pohjois-Tapiolan osia ovat *Pohjankulma*, *Keijuniitty*, *Laakakivi* (vanhasta paikannimestä), *Koivu-Mankkaa* (Mankkaan kylän Björkmankans-nimisestä asumuksesta), ja viereinen *Visamäki* (nimi on peräisin Koivu-Mankkaan koivu-aiheesta). Lisäksi kaupunginosaan kuuluu osa *Etelä-Laaajalahtea*. Pohjois-Tapiolan kaupunginosaan kuuluu siis muitakin kuin alkuperäisen Tapiolan alueita.

Alueiden nimistöt ovat viime vuosina hahmottuneet paitsi julkisten rakennusten myös mm. pysäkkien nimissä. Kaskenkaatajan pysäkki.

Kuva: Marja Viljamaa-Laakso.

KADUNNIMIEN KERTOMAA

Kalevala-romantiikkaa

Miltä Tapiolan katujen, torien, puistojen ym. kohteiden nimistö sitten tänään näyttää?

Kalevalan kertomia tarinoita löytyy Tapiolan eri osa-alueilta. Tiukasti ei Tapiolassakaan ole toteutunut se yleisesti tavoiteltu paikantavuuden ja opastavuuden periaate, että nimiaiheita käytetään taloudellisesti, yhtä aihetta vain yhdellä alueella, ei hajallaan eri puolilla. Tapiolan nimiin on kuitenkin aikojen kuluessa totuttu niin, ettei mainittavia opas-
tusongelmia ole aiheutunut.

Kalevalaisista aiheista voimallisimpana kuvastuu Pohjankulman nimissä Sammon ryöstö Pohjolasta, Louhen valtakunnasta. Nimiä ovat mm. kokoojatie *Pohjantie*, ja tonttiteiden *Louhentie*, *Sepontie*, *Takojantie* ("se oli Seppo Ilmarinen, ylen taitava takoja") ja *Piilopolku*. *Sepon koulussa* taotaan ala-asteen oppilaille alkuoppia. Hopealehdossa ja Keijuniityssä tulee vastaan muita kalevalaisia henkilöitä. Alueella ovat mm. kokoojatie *Kalevalantie*, ja tonttitiet *Kalevanvainio*, *Mielikinviita*, *Mimerkinkuja*, ("Mielikki metsän emäntä, Tapiolan tarkka vaimo", rinnakkaisnimi Mimerkki), *Nyyrikintie* (Tapion poika) ja *Tietäjätie* ("vaka vanha Väinämöinen, tietäjä iänikuinen"). Viereisellä alueella on myös aihepiirille läheinen *Kaskenkaatajantie* *Miilupolkuineen* (Väinämöinen "kaatoi Kalevan kasken").

Tapiolle itselleen ei ole voitu antaa tietä, koska sellainen on vanhastaan Espoon Laaksolahdessa. Keskustan *Tapiontori*, *Tapionraitti* ja *Tapionaukio* (pääpaikotusaukio) ovat kuitenkin Tapion nimikkoja. *Tapiolan-
tie* on Tapiolan pääsisääntulotie.

Kalevalantie. Kuva: Marja Viljamaa-Laakso.

Aarnivalkean alueella on nimissä aarnitulimytologiaa: "hiidet virvoja viritti", virvatulet opastavat kulkijan aarre- l. aarnihaudoille, joissa aarnivalkeat palavat merkinä, ja muutkin mytologiset haltijaolennot voivat haudoilla näyttäytyä. Nimiä ovat mm. *Aarnivalkeantie*, *Menninkäisentie*, ja *Ilmattaren-*, *Luonnottaren-*, *Pilvettären-*, *Päivättären-*, *Sinipiian-* ja *Virvattarenpolut*. *Aarnivalkean koulussa* viritellään ala-asteen lapsille tiedon virvaliekkejä. Läheisen *Hiidenkiventien* nimi on kuitenkin peräisin tien päässä olevasta siirtolohkareesta, "hiidenkivestä".

Aarnivalkeantie. Kuva: Seppo Karusuo.

Otsolahdessa tallustelee luonnollisesti karhu mm. nimissä *Kontiontie* ja *Nallenpolku*. Muuta Tapion karjaa vilahtelee toisaallakin, mm. Pohjan-
kulmassa *Vemmelsäärentiessä* ja Länsikorkeessa *Leppäkertuntiessä*.

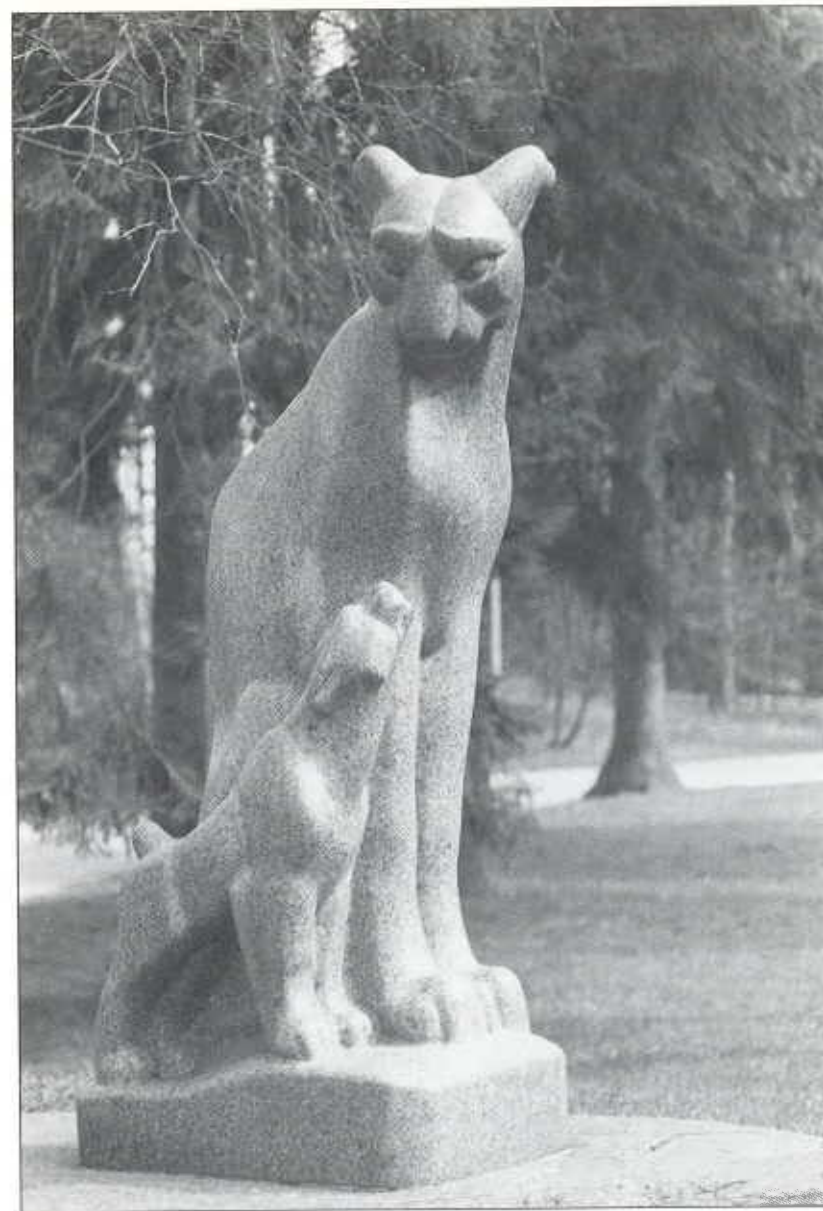
Metsän romantiikkaa on *Kimmeltien*, *Neulaspolun* ja *Pihkapolun* nimis-
sä Itäkartanossa sekä *Kelohongantien* ja *Naavakalliontien* nimissä Län-
sikorkeen alueella, missä myös maasto on johdatellut nimien valintaa.
Kelohongantien varrella hoidetaan Tapiolan jälkikasvua Espoon van-
himpiin kuuluvassa *Metsolan päiväkodissa*.

Tapiolan keskustassa, *Tuulimäessä* ja *-niityssä* sekä Länsirannassa vai-
kuttavat luonnonilmiöt. Kun *Merituulentien* kokooja oli saanut kauniin
nimensä, katsottiin *Pohjantien* voivan kuvata myös pohjoistuulta. Sitä
vastassa ovat *Etelätuulentie* ja itä-länsisuunnassa *Itätuulentie* ja *Länsi-
tuulentie*. Tapiolan keskeisin, Merituulentien, Pohjantien ja Etelätuu-
lentien risteys on *Tuultenristi*. Kokoavaa keskustateemaa jatkavat ete-
lämpänä *Elosalamantie*, *Revontulentie*, *Sateenkaari* jne. Alueella on
myös *Revontulen* ala-asteen koulu. Tuuli-aiheen valintaa ovat aikoinaan
siivittäneet myös rannikon vanhat tuulimyllyt, joista lähin oli Otsonkal-
liolla.

Puhurinpolku puhaltelee muualla, Länsikorkeessa, jossa on myös
kaunis *Iltaruskontie*, ja *Poutapolku* on Itäkartanon alueella. Voimal-
linen luonnonilmiö, *Ukonvaaja*, on iskenyt Louhen vastapainoksi
Pohjois-Tapiolaan. *Ukon*-alkuiset nimet viittaavat esikristillisen ja siis
myös "kalevalaisen" ajan uskoon. Ukko on ollut muinaissuomalaisten
jumala, lähinnä ukkosen ja sään haltija, sateen ja vuodentulon antaja.
Salamat ja jyrinä on ymmärretty Ukon voimanosoituksiksi. Ukon-
vaajaksi on sanottu kiilamaista luonnonkiveä tai kivikirvestä, taikaka-
lua, jonka on uskottu pudonneen salamana maahan.

Iltaruskontie ja *Kaija* ja *Heikki Sirenin* suunnittelemaa *As. Oy Iltaruskoa*.
Kuva: Marja Viljamaa-Laakso.

Tapiolan vanhin veistos, v:lta 1965 oleva *Helvi Hyvärisen* kaunis "Ilves ja
pentu" sulautuu Tapionraitilla *Neulaspolun* ja *Tapiolantien* välissä Tapi-
olan Kalevala-henkiseen nimimaisemaan. Kuva: Seppo Karusuo.

Tuultenristi. Kuva: Seppo Karusuo.

Kohteita kuvaavia nimiä ja lisänimiä

“Vanhan” Tapiolan keskustan kauppakeskus oli Kaupinkallion ja Tapionraitin tuntumassa *Kauppamiehentien* päässä oleva Kaupintori. Vastapainoksi haluttiin raitin länsipäähän toiseen, pienempään kauppakeskukseen niinkään kauppa-aiheinen nimi, ja näin syntyi Länsikorkeen *Oravannahkatori* – oravannahat olivat vanhaa rahaa. Oravannahkojen metsästykseen taas liittyvät lähellä olevien kalevalaisten *Riistapolun* ja *Jousenkaaren* nimet. “Uuden” keskustan kaupankäyntiä kuvaavaksi nimiaiheeksi on Louhelta säästetty rikkautta jauhava Sampo – keskeisiä nimiä ovat *Sampotori* ja *Sampokuja*.

Tien varren kohteesta ovat nimen saaneet myös tapiolalaisen tiedon ja taidon voimaa korostavat Kalevala-henkiset *Opintie*, joka johti Kellosepäkouluille ja yhteiskoululle, nykyiselle Tapiolan koululle, ja *Ahertajantie*, joka vie ns. pienteollisuustalolle. Myöhemmin tiet ovat saaneet myös *-kujat*. Tykkimäkeen vie *Tykkitie* muistona vanhoista tykkiteistä, ja *Aarno Ruusuvuoren Pyhät puut* -nimiselle Tapiolan kirkolle johtaa luontevasti *Kirkkopolku*. Tapiolan silhuetin erikoiset **Viljo Revellin** tornitalot, “*Taskumatit*”, kansan suussa myös “*Hattutalot*”, “*Karoliinihatut*” jne. kuvastuvat edustansa kadun, *Tornitason*, nimessä.

Viljo Revellin “Taskumatit”. Asuntosäätiön arkisto.

“Taskumattien” lisäksi ovat monet muutkin Tapiolan kohteet saaneet kuvaavia lisänimiä. Menninkäisentien ketjutalot olivat erikoisen ulkonäkönsä ja yläkerran pienten ikkunoidensa takia *“Kanakoppeja”*. Kaskenkaatajantien pientalot ja toisaalta myös Hakalehdon atriumtalot olivat alueen ulkonäköassosiaation mukaan *“Arabikyliä”* jne.

Aulis Blomstedtin “Kanakopit” Menninkäisentiellä. Kuva: Seppo Karusuo.

Tapiolan alkuaikoina käytettiin myös taloyhtiöiden kuvaavia ja tapiolamaisia nimiä jopa enemmän kuin osoitteita. Asuttiin *Isokontiossa*, *Kontionpesässä* ja *Oravanpesässä*, mentiin kylään *Nallentorniin* tai *Mäntykulmaan* tai *-torniin*, tuttaviasui *Kimmellinnassa*, *Otsonkalliossa* tai *Sufikassa* — metsän suhinalta kuulostavan nimen takana on proosallisesti rakentajan Suomen Kaapeli – Finska Kabel Oy Ab:n nimi. Nykyäänkin pyritään suositteluun, että taloyhtiöiden nimet liittyisivät mieluummin paikkaan ja ympäristön nimiin kuin esim. rakentajaan — näin nimet ovat osaltaan luomassa uusille asukkaille kotipaikkatunnetta. Tosin juuri Sufikan nimessä rakentaja on hyvin “naamioitunut”.

Silkkiniittyä. Asuntosäätiön arkisto.

Vanhojen paikannimien jälkiä

Hagalundin alueen vanhoja ruotsinkielisiä paikannimiä ei ole pääaiheesta huolimatta väheksytty. Vanhat nimethän ovat yleisesti uuden nimeämisen ensimmäinen lähtökohta ja alueen nimien omaleimaisuuden tae. Vanhoja, v:n 1706 karttaan merkittyjä nimiä on käytetty pohjana mm. *Mäntyviidan* (*Tallbuskis*-nimisestä renkien asunnosta) ja jo mainitun *Silkkiniityn* (*Silkesängen*) romanttisen linjan mukaan kauniisti suomennetuissa nimissä. Mäntyviidan mallin mukaan nimettiin myöhemmin mm. Itärannan harjun päälle *Harjuviita*. *Otsolahdentie* ym. *Otso*-alkuiset nimet perustuvat luonnollisesti vanhaan *Björnviken*-nimeen. Alueennimenä mainitun Pohjois-Tapiolan *Laakakiven* ohella on nimetty myös *Laakakivenpuisto*. Nimi on peräisin Bredvikin (Laajalahden), Hagalundin ja Storhoplaxin (Suurhuopalahden) kylien rajakiven nimestä (Breed steen 1706).

Kaikkia vanhoja nimiä ei osoitenimiksi valita, koska ne ehkä tavallisina toistuvat muualla, ovat vaikeita käyttää tai eivät muuten enää sovi muuttuneeseen tilanteeseen. Tapiolan alueella näitä ovat olleet mm. *Björholm* (torppa), *Braskis*, *Enbacka* (asumus), *Gamla* och *Nya kasärnen* (työväen asumuksia), *Hemåker*, *Hästhaga*, *Kuckuberget*, *Kvamberg*, *Malmåker*, *Nyåker*, *Nässelkärr* ("nokkoskorpi"), *Oppibacka* (torppa), *Sikamäki* jne. Puistojen nimissä kyllä voidaan käyttää joitakin tällaisia toisaalta yleisiä, toisaalta "liian erikoisia" nimiä.

Otsolahdentie. Kuva: Marja Viljamaa-Laakso.

*Björnviken ja Otnäs*in tilojen kartta v:ltä 1706 vanhoine nimineen. Nuolet osoittavat tiloja. Eeva Eskola: Vanha Hagalund, s. 27. 1972.

Edesmenneille tai jo eläessään kiistattomiksi "legendoiksi" kohonneille alueen merkkihenkilöille on tapana antaa muistonimiä. Tapiolassa näistä nimikoista keskeisin on "Tapiolan isälle" Tapiolan 40-vuotisjuhlavuonna omistettu *Heikki von Hertzenin aukio*. Aukio on Keskustornille johtavan portaiden yläpäässä oleva tornin edustasanne, josta aukeaa näköala Keskusaltaalle ja Leimuniityn yli Otsolahdelle. Portaiden juurella Hertzen otti vastaan mm. monet Tapiolaan tutustuneet valtiovieraat.

Tapiolan keskustakilpailun voitti 1954 "Don Hertzenin kylällä" **Aarne Ervi**. Keskustan sekä sen useimpien rakennusten pääsuunnittelijan mukainen on asemakaavaan jo aiemmin sisältynyt *Aarne Ervin aukio*. Aukio sijaitsee Keskustornin ja Keskusaltan välimaastossa kulttuurikeskuksen tuntumassa.

Asuntosäätiön toimitusjohtaja, varatuomari Heikki von Hertzen (1913–1985) tutkailemassa Tapiolan suunnitelmia säätiön hallituksen jäsenen, arkkitehti Arvo Ylpön (1887–1992) kanssa. Asuntosäätiön arkisto.

Tapiolan 40-vuotisjuhlaviikolla 15.5.1992 paljastettu Tapio Junnon veistos "Häikäistynyt" on omistettu Heikki von Hertzenille ja kaikille Tapiolan suunnittelijoille ja rakentajille. Veistos sijaitsee Heikki von Hertzenin aukio. Kuva: Mauno Laitinen.

Arkkitehti Aarne Ervi (1910–1977) puolisonsa näyttelijä Rauni Luoman kanssa Tapiolan keskustan vihkiäisissä. Asuntosäätiön arkisto.

Hagalundin ensimmäisen, jo v:n 1945 rakennussuunnitelman laatijan nimeä kantaa *Otto-Iivari Meurmanin puisto*. Tapiolan juhluvuonna nimetty puisto tulee asemakaavassa sijaitsemaan Meurmanin Tapiolan suunnittelutyön kiintopisteessä, keskeisellä paikalla alku-Tapiolaa Kimmeltien, Menninkäisentie, Poutapolun ja ns. lastentalon – Espoon vanhimman päiväkodin – rajaamalla alueella, jonka tuntumassa on mm. Tapiolan ensimmäisen linja-auton lähtöpysäkki. Lähellä, puiston koillispuolella on Meurmanin suunnittelutyön käynnistäneen Hagalundin kartanon paikka, ja puistosta lounaaseen aukeaa näköala Tapiolan tärkeälle elementille Silkkiniitylle.

Silkkiniityn osa, Aarnivalkeantien vieressä oleva *Aarnimaa* miellettiin v. 1990 lähes Espoon eläkkeelle jääneen teknisen toimen apulaiskaupunginjohtajan ja Tapiolan Lämmön entisen isännöitsijän **Ilppo Aarnion** nimikoksi. Espoon tekninen virasto alkoi tuolloin pystyttää puistojen

Arkkitehti, professori *Otto-Iivari Meurman* (s. 1890) ja Asuntosäätiön nykyinen toimitusjohtaja *Veikko Riikonen* vilkkaassa keskustelussa. Asuntosäätiön arkisto.

nimikilpiä maastoon ja aloitti työn johtajansa Aarnion eläkkeelle lähdön leikilliseksi juhlistamiseksi Aarnimaan kilvestä. Virallisesta nimikosta ei kuitenkaan todellakaan ollut kyse – niinkuin nimiä ja juhlettavia kohtaan on korrektaa muissakin vastaavissa eläkeiloitteluissa pitää mielessä – hauska nimiyhteensattumasta vain.

Suvikummussa oleva vanha *Steniuksenpuiston* nimi perustuu alueella jo 1950-luvulta toimineeseen, Helsingin Leppäsuosta muuttaneeseen Steniuksen puutarhaan.

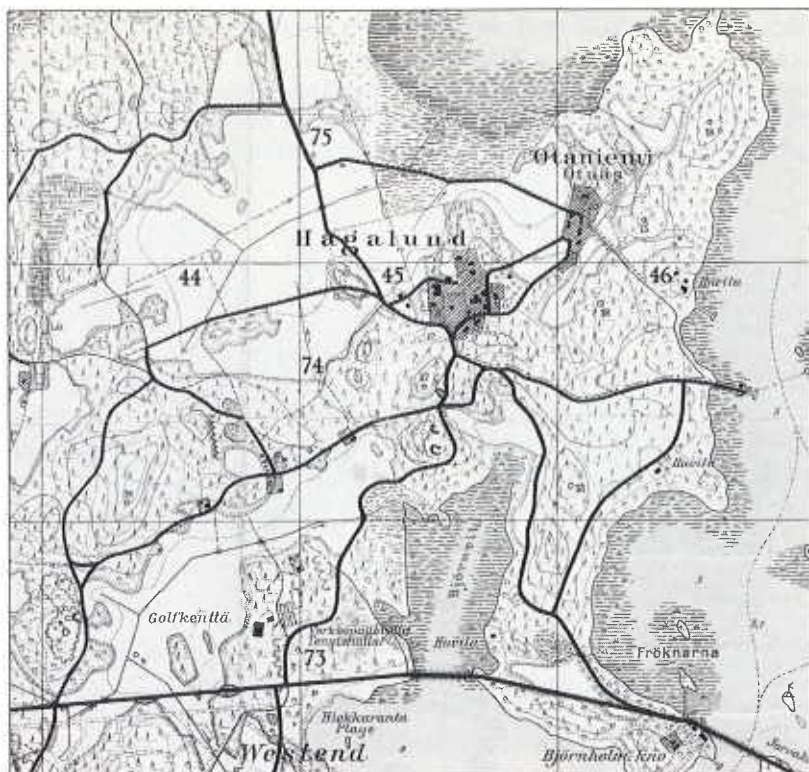
Keskustassa hotellin edessä on myös Espoon tanskalaisen ystävyyskaupungin mukaan nimetty *Køgenpuisto*. Ystävyyskohteiden nimeäminen aluekeskuksiin perustuu Espoon v:n 1972 kaupungiksi tulon yhteydessä tehtyihin juhlapäätöksiin. Kööpenhaminan vieressä sijaitseva Køge valittiin Tapiolan nimikoksi, koska tuolloin suunniteltiin Pohjankulmaan ns. lasten kaupunkia, jolle nimi olisi sopinut, ja josta miellelyhtymä tanskalaiseen tivoliperinteeseen ja Køgen nimeen olisi ollut helppo. Suunnitelmasta on luovuttu, mutta yhtymäkohtaa Tapiolaan haettaessa löytyy hauskana sellaisena se, että Tanskan kuningatar **Margrethe** on nuorena partioleiriläisenä yöpynyt teltassa Otsolahden rannalla.

Espoon osoitekartassa Tapiolasta näkyy mm. *Otto-Iivari Meurmanin puisto*. Espoon mittausosasto.

Muutettuja nimiä

Espoon nimitoimikuntien aikana on muutettu muutamia Tapiolan vanhoja nimiä, mistä aikoinaan käytiin kiivastakin lehtipolemiikkia. Nimiä joudutaan vaihtamaan tavallisimmin, kun tieverkko uudistuu tai nimi jää muutoin harhaanjohtavaksi ympäristön muuttuessa. Tapiolan nimi-muutokset liittyivät Espoon postitoimipaikkojen nimiudistukseen v. 1975, jolloin toimipaikkojen nimet vaihtuivat muotoon Espoo + posti-numero. Muutos edellytti, että koko Espoon nimistöä tarkistettiin: nimettömiä teitä nimettiin, yksikieliset nimet kaksikielistettiin, eikä kau-pungin eri puolilla saanut enää olla samannimisiä eikä liian samanai-heisiakaan katuja postinkulkua sekoittamassa. Koko Espoon nimistöä uudistui tuolloin eri tavoin peräti puolet.

Peruskartta Hagalundista v:ltä 1936. Kartassa näkyvät jo Jorvaksentie, tennishallit ja golfkenttä. Maanmittaushallitus.

Muutoksen yhteydessä päätti nimitoimikunta ensinnäkin vaihtaa Ta-piolan vanhimpiin kuuluneen *Tennistien* nimen – myöhempien *Tennis-kuja* ja *-polku* liitynnäisineen – *Revontulentieksi* ja *Elosalamantieksi*. Tennistien nimi perustui Tapiolan alkuaikoihin, jolloin tien päässä oli v. 1935 valmistunut Westendin tennishalli – ja siitä länteen myös golfkent-tä. Hallin oli rakennuttanut Hagalundin kartanon omistaja ja mm. Wes-tendin visioija, tohtori **Arne Grahn**, joka tunnettiin “Suomen tennis-kuninkaana”. Hän oli tenniksen Suomen mestari, ensi kerran v. 1920, ja suuri tennisharrastuksen edistäjä.⁵ Halli paloi v. 1967, ja kun sitä ei enää ollut, katsoi nimitoimikunta, ettei totuttukaan nimi enää puolustanut asuinkortteleiksi muuttuvalla alueella paikkaansa. Urheilulajien mukaisia nimiä ajateltiin myös sijoitettaviksi tuleviin urheilupuistoihin. Nimen-muutoksesta oltiin ja voidaan olla monta mieltä. Tennisharrastus Ta-piolassa kuitenkin jatkuu lähellä entistä hallia Tuuliniityssä ja myös Ta-piolan urheilupuistossa.

Lääketieteen lisensiaatti Arne Grahn, Hagalundin kartanon omistaja ja “Suomen tenniskuningas” (1902–1989).

Eeva Eskola: Vanha Hagalund, s. 81. 1972.

Toinen muuttunut nimi on Tennistietä vastapäätä ollut *Jalmarintie*, nykyiset viereisen Sateenkaaren mukaan nimetyt *Sateentie* ja *-kuja* korvaavat sen. Nimitoimikunta katsoi, ettei nimi sopinut Tapiolan luonteeseen ja että se oli sekoittava Matinkylässä ja myös Kauniaisissa olleen etunimiaiheen takia. Nimen on aikoinaan antanut Kulutusosuuskuntien keskusliitto pitkäaikaisen pääjohtajansa **Jalmari Laakson** mukaan; liitto omisti Länsirannan alueella olevan niemenkärjen, jolle piti tulla liiton koulutuskeskus, ja tie olisi vienyt sinne. Jalmarintienkin menetystä surtiin Tapiolassa pitkään.

Pieni nimenmuutos on aiheutunut myös siitä, kun Tapiolantien järjestyly katkaisi Otsolahdentien kahteen osaan. Otsonkalliolle jääneelle osalle annettiin nimeksi tietenkin *Otsonkallio*, ja Otsolahdentien osoitteiden etsijöiden harhaan ajamiset loppuivat. Samoin on *Takojantie* katkennut, jolloin sen itäpää on muuttunut *Keijuniityntieksi*. Myös Helsinkiin viittaavat *Lehtisaarentie* ja *Kuusisaarentie* on liikenneyhteyksien muututtua nimetty *Tapiolantieksi* ja *Karhusaarentieksi*.

Jalmarintien seuraajat Sateentie ja -kuja. Kuva: Marja Viljamaa-Laakso.

TAPIOLAN NIMET ELÄVÄT JA KEHITTYVÄT

Uutta nimeämistekniikkaa

Tapiolan nimistössä on aina haettu uutta luovaa. Tapiolan kokonaisuus on sen mahdollistanut, ja myös Tapiolan rakentamisen uudenaikaiset ratkaisut.

Tapiolan keskusta mm. on ensimmäisiä alueita, joissa katuja on rakennettu moneen tasoon. Päälekkäisten katujen osoiteongelmaa ei Tapiolassa ole ratkaistu tasojen lisämääritteillä vaan niille on annettu omat nimet siten, että tunneleissa olevat huoltokadut ovat *Itä-* ja *Länsituulentiekujia* ja maan pinnalla olevat ostoskadut *Itä-* ja *Länsituulenteitä*. Virallisesti osoitteet annetaan rakennuksen tonttiin rajoittuvan kadun mukaan, huolto-osoitteet siis *-kujilta* ja käyntiosoitteet *-teiltä*.

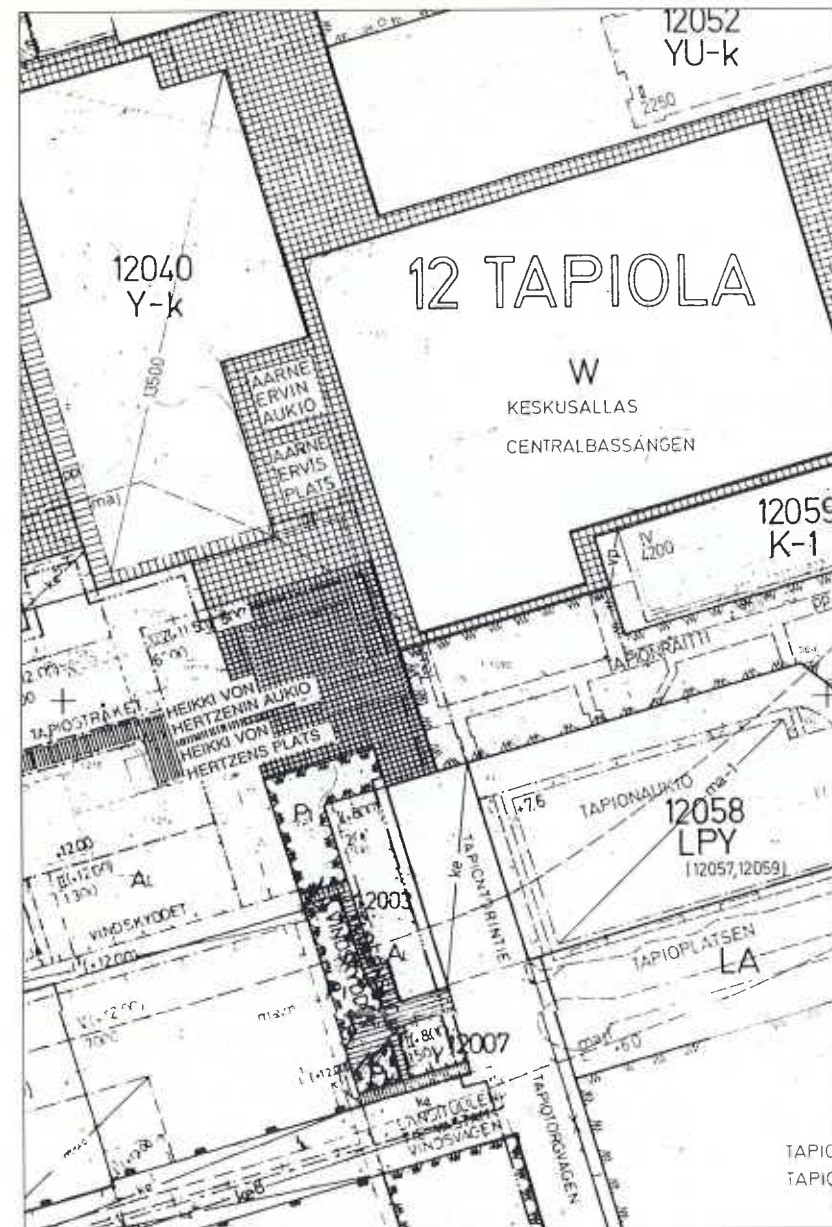

Itätuulentie. Kuva: Seppo Karusuo.

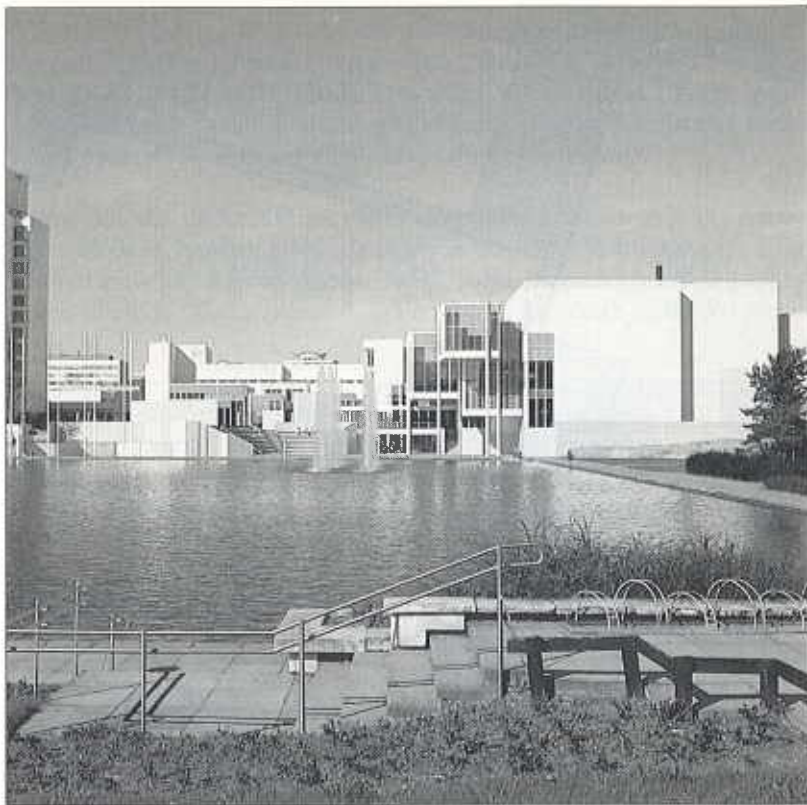
Viime aikoina on keskustan tiiviin kaupunkirakenteen mukana herännyt uudelleen henkiin myös alkuaikojen Tapiolan ja toisaalta jopa ikivanhan keskiaikaisen kaupungin malli, jossa maamerkkeinä ja paikanantajina toimivat talojen nimet – nyt usein valokirjaimin kauas näkyvinä.

36

37

Espoon kulttuurikeskus. Espoon viestintäyksikkö.

Virallisesti nimellään tunnetuista rakennuksista tutuimpia ovat *Keskustorni* ja *Espoon kulttuurikeskus*. Kulttuurikeskuksen arkkitehtuurikilpailun voittaneen **Arto Sipisen** ehdotuksen nimi oli *Kuunsilta* Keskusaltaan veteen heijastuvan suunnitteluideansa mukaan. Nimi ei jäänyt kuitenkaan yleiseen käyttöön, koska mm. Kuitinmäessä on “sekoittamassa” kuu-aiheisia kadunnimiä. Kulttuurikeskukselle yritettiin jälkeinpäin urakalla miettiä osuvaa nimeä, mutta sitä ei tuntunut Kalevalastakaan löytyvän. Talossa järjestettävät tilaisuudet paikantuvatkin nyt pääsalien, Tapiolan ilmeeseen sopivien vaalean *Tapiolasalin* ja mustanpuhuvan *Louhisalin* nimillä. Rakennuksen osoitteeksi on annettu – entisen Kaupintorin vaiheille – salien sisältöjä oudoille täsmentävä *Kulttuuriaukio*, kritiikkiäkin “pysähtyneisyyden aikaan” miellettyä heittänyt nimi.

Tunnettuja ovat myös esim. luontuva *Vesiputoustalo* rakennuksen edustan putousten mukaan ja viereinen “*Satakielitalo*”. Talon peruskiven muurauksessa suri puhuja, kansanedustaja **Kaisa Raatikainen**, talon vieheen sen paikalla olleessa lehdossa ennen laulaneet satakielet, jolloin talon rahoittajan Tapiola-yhtiöiden silloinen toimitusjohtaja **Pertti Paloheimo** päätti välittömästi antaa talolle entisestä idyllistä muistuttavan *Satakieli*-nimen – että “jäisi edes yksi satakieli”.

Timo Penttilän Vesiputoustalo. Asuntosäätiön arkisto.

Yritykset ja yhdistykset nimistökuvan luojina

Yritysten “valokirjainnimiä” ei sitä vastoin yleensä käytetä osoiteniminä. Periaatteena on aivan kuten henkilöille muistonimiä harkittaessa, ettei mahdollisesti vielä muuttuvien kohteiden mukaan anneta pysyviksi tarkoitettuja nimiä. Vasta historia vakiinnuttaa kohteiden aseman ympäristössään.

Tapiolalaisten yritysten nimissä sinänsä ei tätä nykyä näy mitenkään leimallisesti Tapiola-henkisyyttä. Suomalaisia ja tapiolalaisia kontioita, oravia tai metsänhaltijoita ei yritysnimissä vilahtele – silmiin sattuvia taitavat olla vain Pohjantien päässä oleva *Pohjantori* ja K-kauppa *Pohjantähti*. *Tapiola*-nimiä tosin on; mm. vanha *Kino Tapiola* on oleellinen osa Tapiolan kaupunkikuvaa, *Tapiola Garden Hotel* on “merkkituote” ja *Tapiola-yhtiöt* näkyvä yritys – jonka nimivalinnasta käytiin aikoinaan jopa kovaa polemiikkia. Valtakunnallisesti Kalevala-aihe kyllä näkyy monien erityisesti iäkkäiden suuryritysten nimissä.

Liekö Tapiolan alkuaikojen “cityn” kansainvälisyydestä juontanut vaikeo yleinen amerikanismi yritysten nimissä vallalla. Kulttuuritappio ja murhe oli joka tapauksessa suuri, kun Tapiolan vanhimpiin kuuluva “kansanravintola” *Tapion tuoppi* taannoin muutti nimensä ties miksi. Samoin on hävinnyt myös esim. Heikintorin ravintola *Heikinvintti*.

Tapiolan nimiaiheita ovat hyödyntäneet liikekeskus Pohjantori ja Pohjantähti-niminen kauppa Pohjankulmassa Louhentien varrella.

Kuva: Seppo Karusuo.

Tapiola Garden Hotel. Espoon viestintäyksikkö.

Tapiolan valtiovierailujen näköalapaikka, Keskustornin ylimpien kerroksien *Linnunratakin* on kadonnut ravintolana, mutta säilynyt onneksi mainostoimiston nimenä.

Yhdistykset ja yhteisöt eivät ole “ketjuuntuneita”, joten niiden nimet liittyvät yleensä toiminta-alueeseen. Tapiola-kuvaa ovat kannatelleet ansiokkaasti mm. **Erkki Pohjolan** johtama *Tapiolan kuoro*, vanha koripalloseura *Tapiolan Honka* ja **Ella Hyppäsen** kauan vetämä *Tapiolan Kilta*.

Kun maailma ja Eurooppa yhdentyvät, ennustetaan paikallisuuden voiman taas nousevan. Tapiolan nimistökuvan 2000-luvun haasteita voisikin olla usko omaan ja omakieliseen pohjaan Tapiolan nimen aikoinaan oivaltaneiden tapaan – niin talojen nimet kuin yritysnimetkin voisivat “tapiolalaistua”. Aiheita uutta luovassa Tapiolassa on mistä ottaa.

- 1 Heikki von Hertzen, Uolevi Itkonen 1985:
Raportti kaupungin rakentamisesta, Tapiolan arkea ja juhlaa,
Länsiväylä Oy
- 2 Ilta-Sanomat 1953 nimikilpailun ratkettua
- 3 ks. viite 1
- 4 Tapiola Tänään -lehti (Länsiväylän edeltäjä) n:o 6, 10.2.1966
- 5 Espoon kaupunginmuseo: Westend, 1990.

OSA-ALUEET

(kartta sivulla 16)

TAPIOLA – HAGALUND JA POHJOIS-TAPIOLA – NORRA HAGALUND

Aarnivalkea – Drakelden
Etelä-Laaialahti – Södra Bredvik
Hakalehto – Hagalid
Hopealehto – Silverlunden
Itäkartano – Östergården
Itämetsä – Österskogen
Itäranta – Österstranden
Kaskenkaataja – Svedjefällaren
Kaupinkallio – Krämarberget
Keijuniitty – Älvängen
Koivu-Mankkaa – Björkmankans
Laakakivi – Bredsten
Länsikorkee – Västerhöjden
Länsiranta – Västerstranden
Maarinniitty – Marängen
Otsonkallio – Björnberget
Otsolahti – Björnviken
Pohjankulma – Norrhörnet
Suvikumpu – Solhöjden
Tapiolan keskus – Hagalunds centrum
Tapiolan urheilupuisto – Hagalunds idrottspark
Tuulimäki – Väderbacken
Tuuliniitty – Vindängen
Visamäki – Masurbacken

NIMISTÖREKISTERI 12/91: TAPIOLAN KADUN- JA OSOITENIMET SUOMENKIELISESSÄ AAKKOSJÄRJESTYKSESSÄ (kartta sivulla 15)

Nimi

Karttalehti

Aarne Ervin aukio – Aarne Ervis plats	74 44	Mimerkinkuja – Mimerkkigränden	75 44
Aarnivalkeantie – Drakeldsvägen	74 44	Mäntyviita – Tallbysket	74 45
Ahertajankuja – Flitargränden	74 44	Naavakalliontie – Lavbergsvägen	74 44
Ahertajantie – Flitarvägen	74 44	Nallenpolku – Nallestigen	74 45
Elosalamantie – Kornblixtvägen	73 44	Neulaspolku – Tallbarrstigen	74 45
Hagalundintie – Hagalundsvägen	73 44	Nyyrikintie – Nyyrikkivägen	74 44
Hakakuja – Haggränden	73 44	Opinkuja – Studiegränden	74 44
Hakamaankuja – Hagmarksgränden	73 44	Opintie – Studievägen	74 44
Hakamaantie – Hagmarksvägen	73 44	Oravannahkatori – Gråskinnstorget	73 44
Hakamäentie – Hagbacksvägen	73 44	Otsolahdentie – Björnviksvägen	74 45
Hakamäki – Hagbacken	73 44	Otsonkallio – Björnberget	74 45
Hakarinne – Hagsluttningen	73 44	Pihkapolku – Kådstigen	74 45
Harjuviita – Åsbysket	73 45	Piilopolku – Gömstigen	75 44
Heikki von Hertzenin aukio – Heikki von Hertzens plats	74 44	Pilvettärenpolku – Pilvetärstigen	74 44
Hiidenkivenkuja – Jättekastgränden	74 44	Pohjanpolku – Nordstigen	74 44
Hiidenkiventie – Jättekastvägen	74 44	Pohjantie – Nordvägen	74 44
Ilmattarenpolku – Ilmatarstigen	74 44	Poutapolku – Solvådersstigen	74 45
Ilmaruskontie – Aftonglödsvägen	74 44	Puhurinpolku – Kastbystigen	73 43
Itäranta – Österstranden	74 45	Päivättärenpolku – Päivätärstigen	74 44
Itätuulenkujat – Östanvindsvägen	73 44	Revontulentie – Norrskensvägen	73 44
Itätuulentie – Östanvindsvägen	73 44	Riistapolku – Villebrådsstigen	74 44
Jousenkaari – Bågsvägen	73 43	Sampokuja – Sampogränden	74 44
Jousikuja – Båggränden	73 43	Sampotori – Sampotorget	74 44
Kalevalantie – Kalevalavägen	74 44	Sateenkaari – Regnbågen	73 45
Kalevanvainio – Kalevaängen	74 44	Sateenkuja – Regngränden	73 45
Kaskenkaatajantie – Svedjefällarvägen	74 44	Sateentie – Regnvägen	73 45
Kaupinkalliontie – Krämarbergsvägen	74 44	Sepontie – Smedsvägen	75 44
Kaupinkalliontie – Krämarbergsvägen	74 44	Sinipiianpolku – Ljusalfsstigen	74 44
Kauppiemäentie – Köpmannavägen	74 44	Suvikuja – Solgränden	73 43
Keijuniitty – Älvängsvägen	75 44	Suvikummunpolku – Solhöjdsstigen	73 43
Kelohongantie – Torrfurstigen	73 44	Suvikummunrinne – Solhöjdsbrinken	73 43
Kimmeltie – Glimmervägen	74 45	Suvikummuntie – Solhöjdsvägen	73 43
Kirkkopolku – Kyrkstigen	74 45	Takojantie – Smidarvägen	75 44
Kontionkuja – Skogsbjörnsgränden	74 45	Tapionaukio – Tapioplasten	74 44
Kontiontie – Skogsbjörnsvägen	74 45	Tapiontori – Tapiotorget	74 44
Kulttuuriauukio – Kulturplatsen	74 44	Tapiontorintie – Tapiotorgvägen	74 44
Kytöpolku – Kyttstigen	74 44	Tietäjätie – Siarvägen	75 44
Leppäkertuntie – Nyckelpigsvägen	73 43	Tornitaso – Tornplanet	74 44
Louhentie – Louhivägen	75 44	Tuulikuja – Vindgränden	73 44
Luonnottarenpolku – Luonnotarstigen	74 44	Tykkitie – Kanonvägen	73 44
Länsituulenkujat – Västanvindsvägen	74 44	Ukonvaaja – Åskpilen	75 44
Länsituulentie – Västanvindsvägen	74 44	Urheilupuistontie – Idrottsparksvägen	74 43
Menninkäisentie – Rådarvägen	74 45	Vemmelsäärentie – Långskanksvägen	74 44
Merituulentie – Havsvindsvägen	73 42	Viertopolku – Släntstigen	74 43
Metsänpojankujat – Skogsalfsgränden	75 44	Virvattarenpolku – Virvatarstigen	74 44
Mielikinviita – Mielikkidungen	74 44		

TAPIOLAN JENKKA

The musical score for 'Tapiolan Jenkka' is written for piano in 2/4 time. It consists of six systems of music, each with a treble and bass staff. The key signature has one sharp (F#). The chords are indicated by letters above the notes: Em, H7, E7, Am, G, D7, C, and G. The melody is a simple, rhythmic tune that repeats with variations in the accompaniment.

Jenkantahti soimaan,
kaikki karkeloimaan,
Tapiolan väki nyt on innoissaan.
Junttimusa tuotiin
juppikylän muotiin:
"Soita sitä Tapiolan jenkkaa vaan!"
Tanssimaan nyt ryhtyy,
laulamaankin yhtyy,
Tapiolan jenkkejengi innostuu.
Silkkiniitty kaikaa,
merenrannat raikaa,
Länsiväylän liikennekin ruuhkaantuu.

Aamuyöllä vasta
jenkkaa soittamasta
Gardenissa orkesteri lopettaa.
Silloin meillä vielä
Kauppamiehentiellä
Tapiolan jenkkaa väki opettaa.
Otsolahden rantaan,
Karhusaaren santaan
aallot siellä jenkantahtiin loiskuttaa.
Heikintorin viereen,
Keskusaltaan pieleen
jenkantahtiin tanssimahan tulla saa.

Tapiolan jenkkan ensiesitys oli Asuntosäätiön 40-vuotisjuhlassa 15.5.1992 Espoon kulttuurikeskuksessa. Jenkan esitti Erkki Pohjolan johtama Tapiolan kuoro, koreografian jenkkaan oli laatinut "kuoroäiti", opettaja Rauni Kontu.